

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 233/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Námestie SNP 30, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Patrikom Palšom, PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prvým výrokom rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 351/2012 z 29. apríla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Petit Press, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Námestie SNP 30, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prvým výrokom rozsudku Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 351/2012 z 29. apríla 2014 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu z 29. apríla 2014“).

Zo sťažnosti vyplýva:

«Rozsudkom Okresného súdu Trebišov, sp. zn.: 12 C 84/2012 zo dňa 05.10.2012 rozhodol prvostupňový súd tak, že čiastočne vyhovel Žalobe Žalobcu o ochranu osobnosti v tam uvedenej časti.

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 6 Co 351/2012 zo dňa 29.04.2014 odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi sumu 20.000,- EUR a zmenil rozsudok v ostatnej napadnutej časti tak, že žalobu nad priznanú sumu 20.000,- EUR do 50.000,- EUR zamietol. ...

Predmetné rozhodnutie súdu nám uložilo povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20.000,- EUR, pričom následok súdneho rozhodnutia nekorešponduje so skutkovým a právnym stavom danej veci, rozhodnutie je nepreskúmateľné a súd nevykonal podstatné a kľúčové dôkazy. ...

Súd nám v konaní odňal možnosť konať pred súdom spôsobom zákonnom predpokladaným, čo odôvodňujeme nasledovne:

Súd prvého stupňa v konaní nevykonal úplne, pre súdne konanie a pre správne rozhodnutie, zásadné a nami navrhnuté dôkazy, ktoré mu podľa nášho názoru vyplývali ako povinnosť vykonať, a to nie len z dôvodu nášho návrhu na ich vykonanie, ale aj z dôvodu vyplývajúceho priamo z ust. § 120 ods. 1 O. S. P.

Všeobecný súd vôbec neuviedol v odôvodnení rozhodnutia prečo „pomínul“ dôkazy vykonať, pričom išlo o dôkazy, ktoré dokonca najskôr mal zámer vykonať, keď predvolal svedkov z adres ich bydliska a pracoviska. Toto bolo aj našou odvolacou námietkou a odvolací súd vôbec neuviedol prečo považoval za zákonné nevykonanie dôkazov a tým nedal dostatočnú odpoveď na naše kľúčové a zásadné odvolacie dôvody.“ ...

... máme za to, že... nepochybne došlo k zásahu do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

Predmetný článok zásah nevyvolal, lebo na to nebol spôsobilý. Predmetný článok nebol kritikou, ako to uvádza všeobecný súd. Predmetný článok nebol ani hodnotiacim úsudkom, ako to uvádza všeobecný súd. Predmetný článok bol iba správou o vyšetrovaní Inšpekcie MV SR, ktorého výsledok bol zachytený práve v písomnej Správe MV SR, o ktorej informovala hlavná spravodajská relácia súkromnej televízie...

Žalobca Žalobou zo dňa 18.02.2008 uplatnil nárok na ospravedlnenie a na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Článok [REDAKOVANÉ] bol monitoringom televíznej relácie, ktorá vychádzala z oficiálnej Správy Inšpekcie MV SR a zaoberal sa stretnutím štátneho úradníka - riaditeľa istej sekcie [REDAKOVANÉ] (nie žalobcu) s osobami (mafiantmi), ktoré boli hľadané políciou SR pre vraždu.

Náš denník sa správou zaoberal práve preto, že televízia vyslovila vážne podozrenie.

Preto sme na rozdiel od televízie s plnou mierou vážnosti a novinárskej zodpovednosti v záujme „dopovedať televíziou vypovedané“ oslovili šéfa Inšpekcie Ministerstva vnútra SR pána [REDAKOVANÉ], ktorého televízia vôbec neoslovila a v článku sme uviedli, čo nám ako oficiálny a kompetentný predstaviteľ ministerstva a polície povedal (!).

V závere článku boli v poslednom odseku uvedené dve vety:

Na pašovaní cigariet sa podľa správy podieľali viacerí súčasní aj bývalí funkcionári polície, aj exprezident [REDAKOVANÉ]. „Inšpekcia ministerstva vnútra správu preverovala, žiadne dôkazy proti policajtom však nezistila“, povedal jej šéf [REDAKOVANÉ].

Publikovaním predmetných článkov sme realizovali naše právo na slobodu prejavu spôsobom, ktorý je v súlade sústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Informácie v článku boli pravdivé a preverené. Vo vzťahu k osobe žalobcu bolo jasne uvedené, že samotná Inšpekcia MV SR Správu preverovala a žiadne dôkazy proti policajtom, teda aj osobe Žalobcu (exprezident), nezistila.

Dovoľujeme si poukázať napríklad na právny názor ESLP, podľa ktorého „Zamestnanci verejnej správy vykonávajúci svoju úradnú právomoc podliehajú, podobne

ako politici, širšej akceptovateľnej miere kritiky ako súkromné osoby“ (vec Thoma v. Luxembursko).

Nemožno pripustiť, aby novinár mohol formulovať kritické názory iba pod podmienkou, že môže dokázať ich pravdivosť (Rozsudok ESLP vo veci Dalban proti Rumunsku zo dňa 28. 09. 1999).

Pri zverejnení informácií difamačného charakteru nemožno správanie toho, kto takéto informácie šíri, považovať za legitímne v prípade, že tento nepreukáže, že mal rozumné dôvody spoliehať sa na pravdivosť difamačnej informácie, ktorú širil, a ďalej ak preukáže, že podnikol dostupné kroky k tomu, aby si overil pravdivosť informácie, a to v miere a intenzite, v ktorej mu bolo overenie prístupné, a konečne pokiaľ sám nemal dôvod neveriť, že difamačná informácia je nepravdivá. Zverejnenie takejto informácie nemožno považovať za rozumné, ak si šíriteľ informácie neoverí jej pravdivosť otázkou u osoby, ktorej sa informácia týka, a nezverejní jej stanovisko, s výnimkou nemožnosti takéhoto postupu alebo tam, kde to nebolo nutné (Rozhodnutie Snemovne lordov z 28. 10. 1999 vo veci Reynolds v Times News Papers Limited citované v náleze ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 453/03).

Z článku, ktorým sme čitateľom poskytli informáciu o odvysielanej televíznej relácii, jednoznačne vyplynul záver vo vzťahu k osobe žalobcu, že sa žiadne dôkazy voči osobe exprezidenta PZ SR () nepreukázali, resp. sa nezistili.

Zverejnenie týchto informácií bolo preto aj vzhľadom na vyššie uvedené a na obsah informácie, legitímne.

Keďže k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu nedošlo je rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený rozsudkom odvolacieho súdu vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, nezákonný a aj protiústavný...

V konaní pred všeobecným súdom sa nepreukázalo, ako došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, nepreukázalo sa, že by prípadný zásah vyvolal intenzitu, pre ktorú by bolo potrebné priznať žalobcovi právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobca nakoniec ani neunesol dôkazné bremeno v tejto časti. Súd napriek tomu rezignoval na spravodlivosť a žalobe vo veci samej i za takýchto okolností vyhovel.

Z vyššie uvedeného je potom zrejmé, že súd v časti, v ktorej žalobe vyhovel, vychádzal pri rozhodnutí z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Predmetné konanie je konaním o ochranu osobnosti, kde súd rozhoduje o strete základných ústavných práv a to o strete práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu. Keďže obe tieto práva sú si rovné a zákon im poskytuje rovnakú právnu ochranu, je potrebné skúmať, či došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti nezákonnou realizáciou práva na slobodu prejavu. Súd teda skúma, či realizáciou práva na slobodu prejavu došlo k pravdivým alebo nepravdivým výrokom a či prípadné výroky majú intenzitu, ktorá vyžaduje súdny zásah do slobody prejavu.

Občianskoprávna ochrana osobnosti fyzickej osoby prichádza do úvahy iba pri zásahoch do osobnosti chránenej všeobecným osobnostným právom, ktoré sú neoprávnené (protiprávne).

Neoprávneným je zásah do osobnosti fyzickej osoby, ktorý je v rozpore s objektívnym právom, t. j. s právnym poriadkom...

K vzniku občianskoprávných sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení alebo len ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmovou na chránených osobnostných právach fyzickej osoby.

Je teda zrejmé, že rozhodnutie súdu prvého stupňa čiastočne potvrdené rozsudkom odvolacieho súdu nie je správne a nie je v súlade so zákonom. Navyše príslušný právny predpis podľa nášho názoru ani neumožňuje takéto meritórne rozhodnutie o veci, pretože primeraná náhrada nie je sankciou, či pokutou za správanie sa, ale má byť primeraným zadostučinením, ak sa preukáže v súdnom konaní zásah do práva na ochranu osobnosti. Ust. § 13 Občianskeho zákonníka výslovne uvádza, že fyzická osoba má tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, no to len pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa prvého odseku, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Ide o nerozlučnú spojitosť, nie

o dve samostatné nároky. Nemajetkový ujma v peniazoch je len subsidiárnou zložkou. V tejto časti odkazujeme na súdnu prax a publikovanú judikatúru.

Za tejto situácie je uloženie občianskoprávnej sankcie protiústavným obmedzením práva na slobodu prejavu.

Súd sa okrem už vyššie uvedeného vôbec vo svojich úvahách v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal so skutočnosťou, že žalobca aj následne dlhodobo pôsobil vo svojej funkcii na Mestskom úrade i v ďalších verejných funkciách, teda so skutočnou intenzitou žalobcom tvrdeného zásahu a pod.

Naopak súd uviedol, že „[redacted] hovorí o preverovaní správy a nezistení dôkazov proti policajtom, teda používa množné číslo, nespomína v tejto vete meno žalobcu a faktom je, že dňa 16. 01. 2008 žalobca už nebol členom policajného zboru.“, pritom viacerí na súde vypočutí svedkovia a dokonca i súd na pojednávaní niekoľko krát oslovovali žalobcu ako „generál“, či „pán generál“ (na tom samozrejme nič zlé nie je, práve naopak), no v tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že v mieste bydliska žalobcu v [redacted] podobne tak v [redacted] a [redacted], či [redacted], kde žalobca roky pôsobil, jeho osobu každý vníma ako osobu policajného dôstojníka, generála polície, jednoducho ako policajta. V článku bolo navyše uvedené - exprezident.

Neobvyklý spôsob samotného vedenia konania je viditeľný i z ďalšej časti súdneho rozhodnutia, keď sud prvého stupňa uviedol, že t. obrazového záznamu odvysielanej relácie „súd zistil“, teda že viedol dokazovanie v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona – O. S. P. Súd takýto dokaz (prebratie obrazového záznamu) v konaní nikdy nevykonal.

Občiansky súdny poriadok určuje, akým spôsobom má súd dokazovanie viesť a vykonávať. Súd sa týmto právnym predpisom v tomto konaní dôsledne neriadil.

Opakujeme, článok spresňujúco, na rozdiel od televíznej relácie, uviedol, že „Inšpekcia ministerstva vnútra správu preverovala, žiadne dôkazy proti policajtom však nezistila“, povedal jej šéf [redacted].

Zverejnený článok teda jednoznačne vysvetlil vzťah osoby žalobcu s predmetnou správou a samotný obsah textu uvádzal, že vyšetrovanie inšpekcie ministerstva vnútra nepreukázalo, že by sa žalobca skutočne dopustil nejakého protiprávneho konania. Máme za to, že takýto záver musel prijať každý súdny čitateľ.

Celkové znenie predmetnej informácie jednoznačne zodpovedalo pravde!

Máme za to, že všeobecný súd dostatočne nevzal pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávnu povahu tejto veci. t. j. na stret dvoch základných práv a to práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu.

Všeobecný súd nezohľadnil konkrétne okolnosti danej veci, dal neodôvodnene prednosť jednému základnému právu pred právom druhým a tým zasiahol do slobody prejavu nepatričným spôsobom, keď rozsudkom skonštatoval porušenie práva žalobcu a keď nám uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- EUR.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 6 Co/351/2012 zo dňa 29. 04. 2014, jeho prvým výrokom, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť Žalobcovi sumu 20.000,- EUR porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa vlastníť majetok garantované čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 6 Co/351/2012 zo dňa 29. 04. 2014, jeho prvým výrokom, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi sumu 20.000,- EUR porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 6 Co/351/2012 zo dňa 29. 04. 2014, v časti – prvý výrok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi sumu 20.000,- EUR, sa zrušuje a vec sa v tejto časti vracia na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 29. apríla 2014.

Rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 17/2008-157 z 9. júla 2009 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 9. júla 2009“) bolo rozhodnuté o žalobe [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), ktorou sa domáhal od sťažovateľky ospravedlnenia v denníku [REDAKOVANÉ] a denníku [REDAKOVANÉ] za výroky uverejnené v denníku [REDAKOVANÉ] a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 3 000 000 Sk, tak, že uložil sťažovateľke povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku okresného súdu z 9. júla 2009, zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 99 581,76 € a zaplatiť trovy konania. O odvolaní proti uvedenému rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd

rozsudkom č. k. 6 Co 310/2009-210 z 27. septembra 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu z 27. septembra 2011“) tak, že rozsudok okresného súdu z 9. júla 2009 okrem výroku o náhrade nemajetkovej ujmy a trovách konania potvrdil a rozsudok vo výrokoch o náhrade nemajetkovej ujmy a o náhrade trov konania vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konania rozhodol rozsudkom č. k. 12 C 84/2012-293 z 5. októbra 2012 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 5. októbra 2012“) tak, že zaviazal sťažovateľku uhradiť žalobcovi sumu 50 000 €. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu z 5. októbra 2012 rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 29. apríla 2014 tak, že rozsudok okresného súdu z 5. októbra 2012 vo výroku, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 20 000 € potvrdil a žalobu nad priznanú sumu 20 00 € do 50 000 € zamietol.

Sťažovateľka vidí porušenie označených práv v tom, že rozsudok krajského súdu z 29. apríla 2014 je vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy nezákonný a protiústavný, keďže k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu nedošlo a vo veci neboli okresným súdom bez odôvodnenia vykonané sťažovateľkou navrhnuté dôkazy.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07).

Ústavný súd nie je vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol alebo nebol náležite

zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 16/09 atď.).

Krajský súd sa s odôvodnením rozsudku okresného súdu z 5. októbra 2012 stotožnil a v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol:

«Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že konanie žalovaného, ktorý publikoval v denníku [REDAKOVANÉ] a v [REDAKOVANÉ] článok pod názvom „[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]“, vyvolalo negatívny obraz o osobe žalobcu, kde bol žalobca označený, že sa podieľal na pašovaní cigariet ako bývalý funkcionár polície, exprezident policajného zboru, označený menom a priezviskom, treba jednoznačne hodnotiť ako neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu. Uverejnením predmetného článku v denníku [REDAKOVANÉ] s celoslovenskou pôsobnosťou a regionálnom denníku [REDAKOVANÉ] bola vyvolaná negatívna reakcia v širokom okolí žalobcu, pričom s negatívnymi následkami sa museli vyrovnávať aj jeho najbližší príbuzní. Uverejnenie článku vyvolalo v Meste [REDAKOVANÉ] negatívne reakcie občanov, členov mestského zastupiteľstva a vzbudilo značnú nedôveru voči žalobcovi. Žalobca sa stretával po uverejnení článkov v spomínaných denníkoch s negatívnymi reakciami okolia na tvrdenia obsiahnuté v článku. Uvedené skutkové zistenia odvolací súd hodnotí ako závažné následky zásahu vyvolané predmetným nepravdivým výrokom v súkromnej sfére. Odvolací súd zhodne ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že konanie žalovaného jednoznačne vykazovalo znaky neoprávneného zásahu do osobnostných práv, ktorým bol objektívne spôsobilý privodiť žalobcovi ujmu. So zreteľom na charakteristiky zásahu, okolnosti za ktorých k nemu došlo a s prihliadnutím na jeho dôsledky, je opodstatnené priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy

v peniazoch. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa o priznaní nemajetkovej ujmy v peniazoch, ale len v sume 20.000 €.

V preskúmvanej veci dospel odvolací súd k právnemu záveru, že okresný súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, postupoval dôsledne v zmysle vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a náležite zohľadnil závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj všetky okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu. Zhodnotením jeho intenzity, trvania, a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na jeho spoločenské postavenie a postavenie v mestskom zastupiteľstve - zástupca primátora, ako aj ohlas na neoprávnený zásah tak, ako ho posúdil okresný súd. sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a rovnako má za to, že v danom prípade boli splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2,3 OZ. Odvolateľ vytyka okresnému súdu, že dostatočne nezohľadnil tú skutočnosť, že žalovaný sa ospravedlnil žalobcovi v predmetných denníkoch, a teda už toto ospravedlnenie bolo prostriedkom, ktoré je postačujúce.

K tejto námietke žalovaného odvolací súd uvádza, že článok v denníku [REDACTED] a v [REDACTED] bol zásahom do osobnostných práv a ospravedlnenie malo byť len prostriedkom, ktorý mal zmierniť jeho dopad. Poskytnutím ospravedlnenia na základe rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu zo dňa 27. septembra 2011 ale nenastal stav, ako by k zásahu nikdy nedošlo

Článok bol publikovaný a možnosť oboznámiť sa s ním bola zvýšená (nebolo možné uvedené denníky s predmetným článkom v Meste [REDACTED] zadovážiť, lebo boli v dňoch uverejnenia článkov vypredané). Samo ospravedlnenie, resp. vysvetlenie ako k tomu došlo, nie je vždy spôsobilé celkom odstrániť negatívne dopady spôsobené publikovaním nepravdivých údajov.

Relevantnosť námietky žalovaného, že uvedené články boli len monitoringom relácie [REDACTED] TV [REDACTED], adekvátne posúdil súd prvého stupňa a odvolací súd sa s týmto jeho posúdením v plnom rozsahu stotožňuje.

Žalovaný ďalej namieta, že okresný súd nesprávne vyriešil kolíziu práva na ochranu osobnosti s právom na šírenie informácie, ku ktorej v danom prípade došlo.

V prípade konfliktu slobody prejavu na jednej strane (čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena na strane druhej (čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) je úlohou súdu zistiť mieru dôležitosti oboch v kolízii stojacích ústavných hodnôt a na tomto podklade dospieť k záveru o potrebe uprednostnenia jednej z nich. Všetky základné práva a slobody sa totiž chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV.ÚS 256/07).

Právo slobody šíriť informácie zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre pripomína, že tlač je „strážnym psom verejných vecí“ a hrá významnú úlohu v právnom štáte, pretože dovoľuje slobodnú hru politickej diskusie. Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitosti verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie získať.

Odvolací súd ale zdôrazňuje, že verejnosť má právo na „úplné a presné“ informácie (porovnaj News Verlag GmbH&CoKG proti Rakúsku, rozsudok z roku 2000). Sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú. Šokujú alebo znepokojujú štát, alebo časť obyvateľstva. V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu. Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. OZ, ktoré chránia fyzické osoby pred neoprávnenými zásahmi do ich osobnostných práv.

V preskúmvanej veci treba žalovaného považovať za „nositeľa“ slobody prejavu, a preto sa na neho vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná

novinárom. Obsahom článku boli nepochybne veci dôležitého verejného záujmu. Išlo o veci, o ktorých sú novinári v súlade so svojimi úlohami a poslaním v demokratickej spoločnosti oprávnení a povinní informovať. Je pravdou, že článok informoval o otázkach legitímneho verejného záujmu, o stretávaní sa štátnych úradníkov s mafiánmi a o podiele orgánov polície na „pašovaní cigariet“. Aj pri zohľadnení tejto stránky veci ale nemožno prehliadnuť prípustné medze realizácie slobody prejavu a práva na informácie, ktoré boli v prípade žalobcu prekročené žalovaným zverejnením informácií nepravdivých, neúplných a pravdu skresľujúcich.

Predmetný článok mal negatívny dopad na viaceré osobnostné práva žalobcu (meno, osobnú česť, dôstojnosť, bezúhonnosť a spoločenskú vážnosť) a zasiahol aj do jeho osobného a spoločenského postavenia spôsobom, pri ktorom bola súdom prvého stupňa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch neprimeranému zásahu a ním vyvolaným dôsledkom

Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby je v zmysle § 13 ods. 3 OZ vecou voľnej úvahy súdu, ktorá ale musí byť odôvodnená, musí mať základ v skutkových zisteniach, ku ktorým sa dospelo v priebehu dokazovania. Priznaná výška tejto náhrady musí byť primeraná závažnosti (podstate, intenzite, trvalosti, šírke a oblasti negatívneho dopadu, možnostiam eliminácie dôsledkov) vzniknutej ujmy a musí zohľadňovať okolností, za ktorých došlo k porušeniu práva tak na strane toho, do chránených práv koho bolo zasiahnuté, ako aj na strane toho, kto do týchto práv zasiahol.

Náhrada priznaná podľa § 13 ods. 3 OZ má plniť nielen funkciu satisfakčnú (poskytnúť zadosťučinenie v peniazoch tam, kde sama morálna satisfakcia nevyjadruje dostatočnú podstatu zásahu a okolností, za ktorých k nemu došlo), ale aj kompenzačnú (nahradiť vzniknutú ujmu) a preventívno-sankčnú na toho, kto do chránených osobnostných práv zasiahol má pôsobiť tak, aby sa v budúcnosti vyhol obdobným zásahom do chránených osobnostných práv (t. zn., že médiá nemá odrádzať od šírenia informácií, má ich ale viesť k tomu, aby nešírili nepravdivé, difamačné a urážajúce informácie).

V tejto súvislosti odvolací súd konštatuje, že ustanovenie § 13 ods. 3 OZ nelimituje súd pri priznaní rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy. Posúdenie relevantných okolností

ponecháva na úvahe súdu, ktorá samozrejme nesmie a nemôže byť bezbrehá a musí spočívať na logických a legitímnych faktoroch. Je nepochybné, že mantinely, v rámci ktorých sa môže pohybovať takáto úvaha súdu, sú dané individualitou každého prípadu a táto úvaha je podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie náhrady zakladá.

V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva má byť“ výška náhrady nemajetkovej ujmy primeraná utrpenej ujme na povesti (Tolstoj Miloslavsky c/a Spojené Kráľovstvo) a má zohľadňovať tak výšku náhrady, priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch, týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (Fuchs c/a Moldavsko. Steel a Moris c/a Spojené Kráľovstvo) ako aj výšku náhrad, ktorá je priznaná za telesné zranenia alebo obetiam násilných činov, pričom by bez existencie závažných a dostatočných dôvodov, nemala prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (Iltalehti a Karhuvaara c/a Fínsko).

Odvolací súd zastáva názor, že rozsudok okresného súdu nezohľadnil pri určení výšky nemajetkovej ujmy uvedené interpretačné východiská. Pri úvahách o primeranej náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi spočívala táto na logických faktoch, a zohľadňovala individualitu daného prípadu, ale pri určovaní výšky nezohľadnil interpretačné pravidlá uvedené v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Odvolací súd dospel k záveru, že priznaná náhrada vo výške 20.000 € je primeraná utrpenej ujme na osobnostných právach žalobcu, a táto výška v tomto konkrétnom prípade zohľadňuje v zásade výšku náhrad priznávaných súdmi v iných obdobných prípadoch. Právne posúdenie primeranosti morálneho zadosťučinenia, v danom prípade žalobcovi okresným súdom vo výške 20.000 € (vo forme relutárnej satisfakcie) považuje odvolací súd nielen za primerané, ale aj za správne. Treba zdôrazniť, že žalobca je osoba všeobecne známa verejnosti, lebo ide o bývalého funkcionára polície (exprezidenta policajného zboru). Navyše po odídení z policajného zboru žalobca sa angažoval v samospráve a zastával funkciu zástupcu primátora v Meste [REDAKOVANÉ]. Nielen vo funkcii (ex)prezidenta policajného zboru, ale aj vo funkcii zástupcu primátora mesta sa predpokladá dobrá povesť, česť, seriózne správanie, vážnosť, dôstojnosť a rešpekt, u ktorých je už len z etického hľadiska vylúčené stretávanie sa s mafiánmi, podieľaní sa na pašovaní cigariet a podobne...

Argumentácia žalovaného, že žalobcovi by nemala byť poskytnutá nemajetková ujma v peniazoch, lebo postačujúce je ospravedlnenie, ktoré mu bolo uverejnené v spomínaných denníkoch, je neopodstatnená, lebo táto argumentácia nevystihuje dostatočný účel a zmysel § 13 ods. 2,3 OZ. Osobitne to, že peňažná náhrada za spôsobenú nemajetkovú ujmu je opodstatnená vždy vtedy, ak sama morálna satisfakcia je nepostačujúca.»

Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka v sťažnosti iba opakuje námietky, ktoré už boli predmetom preskúmania krajským súdom, na základe ňou odvolania podaného proti rozsudku okresného súdu z 5. októbra 2012, teda sťažnosť je vlastne iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu. Sťažovateľka tak stavia ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštancie všeobecného súdnictva, keď požaduje, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s jej právnym názorom. Ústavný súd v súvislosti s takto koncipovanou sťažnosťou pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Citovaný rozsudok krajského súdu z 29. apríla 2014 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, z ktorých je jednoznačne zrejmé, že krajský súd sa námietkami sťažovateľky obsiahnutými v odvolaní, ktoré sú v podstate totožné s námietkami obsiahnutými v sťažnosti podanej ústavnému súdu, zaoberal a s týmito sa vysporiadal. Ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým krajský súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97), rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu z 29. apríla 2014, ktoré sú dostatočne odôvodnené. Keďže rozsudok krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Nad rámec odôvodnenia rozsudku krajského súdu z 29. apríla 2014 ústavný súd konštatuje, že o základe žaloby, teda o tom, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu došlo, bolo rozhodnuté už výrokom rozsudku okresného súdu z 9. júla 2009, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu z 27. septembra 2011 o povinnosti sťažovateľky ospravedlniť sa žalobcovi. Sťažovateľka sa v súlade s uvedenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu žalobcovi ospravedlnila. Napadnutým rozsudkom krajského súdu z 29. apríla 2014 bol potvrdený iba výrok rozsudku okresného súdu z 5. októbra 2012 o náhrade nemajetkovej ujmy a o jej výške.

Pokiaľ teda sťažovateľka v sťažnosti namietala, že k porušeniu jej práv malo dôjsť tým, že rozsudok krajského súdu z 29. apríla 2014 je protiústavný vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy, keďže k zásahu do osobnostných práv nedošlo, ústavný súd vzhľadom na už uvedené konštatuje, že niet žiadnej relevantnej súvislosti medzi rozsudkom krajského súdu z 29. apríla 2014 a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S poukazom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neodôvodnenosti.

K tvrdeniu sťažovateľky o tom, že k porušeniu označených práv malo dôjsť tiež tým, že okresný súd nevykonal ňou navrhnuté dôkazy, ústavný súd uvádza, že sťažovateľka mala možnosť namietat túto skutočnosť v odvolaní podanému proti rozsudku okresného súdu. Ústavný súd z odvolania sťažovateľky zistil, že sťažovateľka túto skutočnosť v odvolaní

proti rozsudku okresného súdu neuviedla. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že ak sťažovateľka v konaní pred krajským súdom neuplatnila tento dôvod odvolania, nesplnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde. Podľa citovaných noriem ústavný súd poskytuje len vtedy ochranu základnému právu alebo právu podľa dohovoru, ak o tejto ochrane nerozhoduje iný súd, v prípade sťažovateľky krajský súd.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2016